

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Джигалюк Інна Олегівна
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Діти з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку - це діти віком від 6 до 10 років, які потребують спеціальних підходів до навчання та виховання через різноманітні порушення фізичного, психічного, емоційного та соціального розвитку. Серед найбільш поширених причин виникнення особливих освітніх потреб у дітей цього віку можна виділити: розумову відсталість, аутизм, дислексію, дисграфію, дискалькулію, гіпердефіцит уваги та активності, вади зору та слуху, порушення мовленнєвого розвитку, інші порушення поведінки та емоційного стану. [1]

Такі діти вимагають індивідуального підходу та постійної підтримки вчителів, психологів, логопедів та інших спеціалістів у навчальному закладі. Для них розробляються спеціальні навчальні програми, розроблені різні методики та підходи, в тому числі арт-терапія, яка покращує емоційний стан дитини, розвиває творчі можливості та покращує її всебічний розвиток. Однак, важливо розвивати індивідуальні особливості кожної дитини та використовувати ті методики, які найбільше відповідають її потребам. Молодший шкільний вік є першим періодом розвитку дитини, коли починають стрімко розвиватися пізнавальні психічні процеси та творча діяльність дитини. Арт-терапія є найбільш м'яким методом роботи з кращими психологічними проблемами та сприяє творчому розвитку пізнавальних та творчих здібностей дитини, а також налагодженню гармонійних відносин з оточуючим середовищем. Впровадження арт-терапії у роботу з дітьми з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку може мати деякі особливості.

Техніка адаптації до вікових особливостей дітей:

- арт-терапія повинна виконувати вікові особливості дітей, що включає в себе розуміння їх розвитку та здатності до експресії.
- техніки повинні бути простими, доступними та цікавими для дітей молодшого шкільного віку.
- розуміння особливостей освітніх потреб дітей з інвалідністю. Арт-терапія повинна мати особливості освітніх потреб дітей з інвалідністю. Це означає вивчення їх рівня розвитку та підходів, які найбільше підходять для них.
- створення безпечного середовища. Арт-терапія повинна завершитися в безпечному середовищі, що сприяє розвитку довіри між терапевтом та дитиною. Для цього створити сприятливу атмосферу, в якій діти відчувають комфорт і вільно виражають свої почуття.
- уважне слухання дітей. Арт-терапія повинна передбачати уважне слухання дітей та їхні потреби.
- розробка індивідуального підходу. Арт-терапія повинна передбачати індивідуальний підхід до кожної дитини. [2]

Серед різноманіття напрямків арт-терапії в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку широко застосовується ізотерапія, казкотерапія, лялькотерапія та пісочна терапія. [3] Ізотерапія - це метод психотерапії, що базується на використанні кольорів. У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку цей метод може бути ефективним інструментом для стимулювання їх розвитку та підтримки психічного здоров'я. Ізотерапія дозволяє дітям відчувати емоції та виявляти їх через малювання, що може бути корисним для тих, хто має складнощі з висловлюванням своїх почуттів. Діти можуть виразити свої емоції за допомогою кольорів, форм і текстур, що дає їм можливість знайти власний унікальний спосіб виразити себе.

Використання ізотерапії може допомогти дітям з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку у розвитку соціальних та емоційних навичок. Вони можуть навчитися спілкуватися та виражати свої почуття з іншими, а також розвивати свою творчість і фантазію. Крім того, ізотерапія може знизити рівень тривоги та стресу у дітей і підтримувати їх психічне здоров'я. У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку ізотерапія може бути використана як додатковий інструмент у комплексній терапії. Проте варто пам'ятати, що цей метод не може замінити професійну медичну допомогу та консультацію фахівців у випадках серйозних психічних проблем дитини..

Казкотерапія є ефективним методом роботи з дітьми з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку. Цей метод використовує використання казок для розвитку психічних та емоційних процесів у дітей. Основна мета казкотерапії - розвиток уяви, творчих здібностей, формування соціально-психологічної компетентності, а також підвищення самооцінки та

стимулювання психічного здоров'я. У процесі роботи з дітьми з особливими освітніми потребами розроблені спеціально підібрані казки з відповідним психологічним змістом, які допомагають дітям освоювати навички соціальної адаптації, вирішувати конфлікти та встановлювати стосунки зі світом. Казкотерапія може бути використана як окрема методика, так і в поєднанні з іншими психотерапевтичними методами. Для її використання не потрібна особлива підготовка, однак важливо мати певний досвід роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та знання психології дитини. Важливим етапом казкотерапії є підбір казок, які відрізняються особливостями розвитку та потребам дитини. Казки можуть бути різних жанрів – казки-міфи, казки-притчі, казки-історії тощо. Крім того, використання казок може бути дуже ефективним для підвищення мотивації навчання та розвитку мовлення у дітей з особливими освітніми потребами. [4]

Лялькотерапія - це психотерапевтичний метод, який використовує ляльки як інструмент для комунікації з дітьми. Лялькотерапія може бути ефективним методом роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, надалі цей метод сприяє розвитку соціального навичок, спілкування та емоційного самовираження. У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами лялькотерапія може допомогти у розвитку мовлення, фантазії та творчості. За допомогою ляльок діти можуть впливати на рольові ігри, що сприяє розвитку соціальної компетентності, а також можуть висловлювати свої емоції та думки. Одна з основних технік лялькотерапії - це рольова гра з ляльками. Дитина може створити власну історію та ігрові сценарії, які допоможуть їй висловити свої емоції та почуття.

Також важливою є техніка заміщення, коли дитина замінює негативні емоції на позитивні за допомогою лялька. Ще одна техніка - це використання лялькових театрів. Дитина може виступати як глядач та актор, що створює різні історії та ситуації, що сприяє розвитку фантазії та творчості. Також лялькотерапія може включати в себе іншу техніку, таку як техніка мандал, в якій дитина може малювати та створювати власні малюнки з ляльками в центрі, або техніку вільної гри, в якій дитина може експериментувати з сучасними ляльками та матеріалами. Впровадження технік лялькотерапії в роботу з дітьми з особливими освітніми потребами може сприяти їх емоційному та соціальному розвитку, покращити сприйняття світу та розвиток комунікативних навичок. Під час проведення лялькотерапії з дітьми з особливими освітніми потребами, важливо підтримувати індивідуальні потреби кожної дитини.[5]

Пісочна терапія - це метод арт-терапії, що використовується у роботі з дітьми з посиленими видами, включаючи дітей з особливими освітніми потребами в початковій школі. Під час пісочної терапії дитина використовує

пісок і різні іграшки для того, щоб висловити свої почуття та емоції. Цей метод заснований на ідеї того, що пісок допоможе відновити контакт з підсвідомістю та дозволяє дитині відчувати себе більш комфортно під час висловлення своїх почуттів. Під час пісочної терапії дитина працює з піском, який може мати різну консистенцію, кольори та текстури. Дитина може створювати різні сцени з піснями та іграми, які можуть відображати його почуття, страхи та емоції. Пісочна терапія може допомогти дитині розслабитися та знизити рівень стресу. Пісочна терапія може бути особливо корисною для дітей з особливими освітніми потребами, так як вона дозволяє дитині відчувати себе більш комфортно під час висловлення своїх почуттів та думок. метод може допомогти дитині знизити рівень тривоги та стресу, покращити концентрацію та сприяти розвитку самооцінки. Також під час пісочної терапії можна використовувати спеціальні іграшки та матеріали, які сприяють розвитку моторики та координації рухів. [6]

Отже, арт-терапія є ефективним інструментом у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами молодшого шкільного віку. Вона дозволяє залучити дітей до творчості, прояву своїх емоцій, покращує їх психічне здоров'я та становлення особистості. При впровадженні арт-терапії необхідно виконувати індивідуальні потреби та особливості кожної дитини, а також використовувати різноманітні арт-терапевтичні засоби для досягнення максимального результату. Взаємодія з кваліфікованим арт-терапевтом є елементом успішного використання арт-терапії в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Врахування цих аспектів допомагає досягти кращих результатів при використанні арт-терапії для дітей з особливими освітніми потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабій І. В. Теорія і практика арт-терапії: навчально-методичний комплекс. 2018. 75 с.
2. Бреусенко-Кузнецов О. А. Застосування казки в контексті групової арт-терапії. Психолог. 2019. №39. С.15-20.
3. Вознесенська О. Арт-терапія на уроках НУШ. Психолог. 2017. №10. С.9–14.
4. Вознесенська О. Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті. К. : Шкільний світ, 2007. 120 с.
5. Гаврушева А. А. Арт-терапія. Научно-методичный электронный журнал «Концепт». 2016. Т. 11. С. 20.
6. Газолишин В. Арт-терапія: Мистецтво бачити. Херсон, 2019. 75 с.